

DE GROTE STRIJD

E.G. White

Oorspronkelijke titel:
The Great Controversy between Christ and Satan

INHOUD

	Inleiding	5
1	De verwoesting van Jeruzalem	13
2	De vervolgingen in de eerste eeuwen	36
3	Een tijd van geestelijke duisternis	45
4	De Waldenzen	56
5	John Wyclif	72
6	Johannes Hus en Hiëronymus van Praag	87
7	Luther breekt met Rome	108
8	Luther voor de Rijksdag	130
9	Ulrich Zwingli	153
10	De vooruitgang van de Hervorming in Duitsland	165
11	Het protest van de vorsten	176
12	De Hervorming in Frankrijk	189
13	De Nederlanden en Scandinavië	214
14	De Engelse hervormers na Wyclif	222
15	De Bijbel en de Franse Revolutie	240
16	De Pilgrim Fathers	261
17	Voorlopers van de morgen	270
18	William Miller	286
19	Licht in de Duisternis	308
20	Een grote godsdienstige opwekking	318
21	Een waarschuwing verworpen	336
22	Profetieën vervuld	351
23	Wat is het heiligdom?	367
24	In het heilige der heiligen	380
25	Gods wet heilig en onveranderlijk	388
26	Een hervorming voor deze tijd	404
27	Opwekkingen in de eindtijd	413
28	Het onderzoekend oordeel	429
29	De oorsprong van het kwaad	441
30	Vijandschap tussen de mens en Satan	453
31	Het werk van boze geesten	459
32	Satans valstrikken	465
33	Het eerste grote bedrog	477
34	Het spiritisme	495

35	De gewetensvrijheid bedreigd	506
36	De naderende strijd	524
37	De Bijbel een bron van veiligheid	534
38	De laatste waarschuwing	543
39	De tijd der benauwdheid	552
40	Gods volk verlost	571
41	De aarde verwoest	586
42	Het einde van de strijd	594
	Aanhangsel	609

INLEIDING

Vóór de zondeval stond Adam persoonlijk in contact met zijn Schepper, maar de mens heeft zich door zijn overtreding van God afgescheiden en heeft dit grote voorrecht nu niet meer. Door het verlossingsplan kunnen de bewoners van de aarde echter weer met God in verbinding treden. God staat door zijn Geest in contact met de mens en door openbaringen aan zijn uitverkoren boodschappers heeft de wereld goddelijk licht ontvangen. “Door de Heilige Geest gedreven, hebben heilige mensen van God gesproken” (2 Petrus 1:21).

Tijdens de eerste vijftientig eeuwen van onze geschiedenis was er geen geschreven openbaring. Mensen die door God waren onderricht, deelden hun kennis aan anderen mee en zo werd deze kennis van vader op zoon en van generatie op generatie doorgegeven. De voorbereiding van het geschreven woord begon in de tijd van Mozes, toen geïnspireerde openbaringen in een geïnspireerd boek werden samengebracht. Dit werk is zestien eeuwen lang voortgezet: van Mozes, de geschiedschrijver van de schepping en de wetgeving, tot Johannes, die de meest verheven waarheden van het evangelie heeft opgetekend.

De Bijbel zegt van zichzelf dat hij van God komt en toch is Gods Woord door mensenhanden geschreven. In de uiteenlopende stijlvormen van de verschillende boeken komen de karaktertrekken van de vele schrijvers duidelijk tot uiting. De geopenbaarde waarheden zijn alle “door God ingegeven” (2 Timotheüs 3:16), en zijn toch in menselijke woorden uitgedrukt. De Oneindige heeft door zijn Heilige Geest licht laten schijnen in het verstand en in het hart van zijn boodschappers. God heeft dromen en gezichten, symbolen en beelden gegeven, maar de personen aan wie de waarheid werd geopenbaard, hebben zelf de gedachten in menselijke taal gegoten. De Tien Geboden werden door God uitgesproken en met zijn eigen hand geschreven. Ze komen van God en niet van de mensen, maar in de Bijbel, met zijn door God geschonken waarheid die in menselijke taal is uitgedrukt, vormen het goddelijke en het menselijke een eenheid. Zo’n eenheid bestond ook in de natuur van Christus, die de Zoon van God en de Zoon des mensen was. Wat van Christus gezegd is – “het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond” (Joh. 1:14) - geldt dus ook voor de Bijbel.

De Bijbel is in de loop van vele eeuwen geschreven door mensen die in maatschappelijke functie en beroep, in verstandelijke en

geestelijke gaven, veel van elkaar verschilden. Daarom vertonen de boeken van de Bijbel een groot verschil in stijl en een grote verscheidenheid in de aard van de behandelde onderwerpen. De verschillende schrijvers drukken zich op verschillende manieren uit en vaak wordt dezelfde waarheid treffender belicht door de ene schrijver dan door de andere. Daar verscheidene schrijvers een onderwerp vanuit een verschillend oogpunt en in een verschillend verband benaderen, kan de oppervlakkige, onverschillige of bevooroordeelde lezer de indruk krijgen dat er onjuistheden of tegenstrijdigheden in de Bijbel staan, terwijl de aandachtige, eerbiedige lezer met een scherper inzicht de harmonie ontdekt die eraan ten grondslag ligt.

Daar de waarheid door verschillende personen wordt behandeld, worden haar verschillende facetten belicht. De ene schrijver is meer getroffen geweest door één aspect van het onderwerp en haakt in op de punten die met zijn ervaring of met zijn observatievermogen en waardering overeenstemmen. Een andere gaat in op een ander aspect en elk van hen behandelt onder leiding van de Heilige Geest het onderwerp dat de grootste indruk op hem gemaakt heeft. Bij elke schrijver is dat een ander aspect van de waarheid, maar er is een volmaakte harmonie tussen de onderdelen. De waarheid die op deze manier is geopenbaard, wordt samengevoegd tot een volmaakt geheel, dat beantwoordt aan de behoeften van alle mensen in alle levensomstandigheden.

God heeft zijn waarheid door middel van mensen aan de wereld bekend gemaakt en heeft ze door zijn Heilige Geest toegerust en in staat gesteld om dit werk te doen. Hij heeft hun verstand geleid in de keuze van de onderwerpen waarover ze zouden spreken en schrijven. De schat werd aan “aarden vaten” toevertrouwd en komt toch uit de hemel. Het getuigenis wordt meegedeeld in onvolmaakte, menselijke taal, maar komt toch van God en het gehoorzame, gelovige kind van God, ontdekt de heerlijkheid van de goddelijke kracht, vol van genade en waarheid.

God heeft in zijn Woord de mensen kennis ter zaligheid gegeven. De Heilige Schrift moet worden aanvaard als een gezaghebbende, onfeilbare openbaring van Gods wil. Zij is de maatstaf voor het karakter, zij openbaart de leerstellingen en toetst de ervaringen. “Heel de Schrift is door God ingegeven en is nuttig om daarmee te onderwijzen, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de rechtvaardigheid, opdat de mens die God toebehoort, volmaakt zou zijn, tot elk goed werk volkomen toegerust” (2 Timotheüs 3:16-17).

Toch maakt het feit dat God zijn wil door middel van zijn Woord aan de mensen heeft geopenbaard de voortdurende tegenwoordigheid en leiding van de Heilige Geest niet overbodig. Integendeel! Jezus had de Geest beloofd om het Woord aan zijn boodschappers uit te leggen en de bevelen van de Bijbel nader te verklaren en toe te passen. Aangezien Gods Geest de Bijbel heeft geïnspireerd, kunnen de opdrachten van de Geest onmogelijk in strijd zijn met die van het Woord.

De Geest is niet gegeven en kan ook nooit worden gegeven ter vervanging van de Bijbel, want de Schrift zegt uitdrukkelijk dat het Woord van God de maatstaf is waaraan elke leer en elke ervaring moet worden getoetst. De apostel Johannes zegt: “Geliefden, geloof niet elke geest, maar beproef de geesten of zij uit God zijn; want er zijn veel valse profeten in de wereld uitgegaan” (1 Johannes 4:1). En Jesaja zegt: “Terug naar de wet en het getuigenis! Als zij niet overeenkomstig dit woord spreken, zal er voor hen geen dageraad zijn” (Jesaja 8:20).

Door de dwalingen van mensen die beweren dat ze door de Geest zijn verlicht en denken dat ze de leiding van Gods Woord niet meer nodig hebben, is er veel afbreuk gedaan aan het werk van de Heilige Geest. Deze mensen worden geleid door indrukken, die ze beschouwen als de stem van God tot hun hart. Maar de geest die hen leidt, is niet de Geest van God. Dit volgen van indrukken, terwijl men de Schrift gewoon opzij zet, kan alleen tot verwarring, misleiding en geestelijke ondergang leiden. Het bevordert slechts de plannen van de Boze. Daar de werking van de Heilige Geest van het allergrootste belang is voor Christus' gemeente, is het één van Satans plannen om het werk van de Heilige Geest door de dwalingen van extremisten en fanatici in het gedrang te brengen en Gods volk ertoe aan te zetten deze bron van kracht, die God ons zelf geschonken heeft, te verwaarlozen.

Volgens Gods Woord moest de Heilige Geest zijn werk voortzetten van het begin tot het einde van de evangelieverkondiging. Gedurende de eeuwen waarin de teksten van zowel het Oude als het Nieuwe Testament aan de mensheid werden geschonken, bleef de Heilige Geest licht doorgeven aan enkelingen, onafhankelijk van de openbaringen die in de Heilige Schrift zouden worden opgenomen. De Bijbel zegt zelf hoe de mensen door de Heilige Geest waarschuwingen, vermaningen, raadgevingen en richtlijnen kregen over onderwerpen die volstrekt geen verband hielden met het schenken van de Heilige Schrift. In de Bijbel lezen we over profeten in verschillende tijdperken van wie geen enkel

woord is opgetekend. Zo zou de Heilige Geest na het afsluiten van de canon van de Schrift zijn werk ook blijven voortzetten en Gods kinderen licht brengen, waarschuwen en troosten.

Jezus had zijn discipelen beloofd: “Maar de Trooster, de Heilige Geest, Die de Vader zenden zal in Mijn Naam, Die zal u in alles onderwijzen en u in herinnering brengen alles wat Ik u gezegd heb.” “Maar wanneer Die komt, de Geest van de waarheid, zal Hij u de weg wijzen in heel de waarheid... en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen” (Johannes 14:26; 16:13). De Bijbel leert duidelijk dat deze beloften helemaal niet beperkt waren tot de tijd van de apostelen, maar dat ze zijn gegeven aan Christus’ gemeente van alle tijden. Jezus geeft zijn volgelingen deze verzekering: “En zie, Ik ben met u al de dagen, tot de voleinding van de wereld” (Mattheüs 28:20) en Paulus zegt dat de gaven en openbaringen van de Geest aan de gemeente werden gegeven “om de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon, tot opbouw van het lichaam van Christus, totdat wij allen komen tot de eenheid van het geloof en van de kennis van de Zoon van God, tot een volwassen man, tot de maat van de grootte van de volheid van Christus” (Efeze 4:12,13).

De apostel bad voor de gelovigen te Efeze: “Dat de God van onze Heere Jezus Christus, de Vader van de heerlijkheid, u de Geest van wijsheid en van openbaring geeft in het kennen van Hem, namelijk verlichte ogen van uw verstand, om te weten wat de hoop van Zijn roeping is... en wat de allesovertreffende grootheid van Zijn kracht is aan ons die geloven” (Efeze 1:17-19). Met deze woorden smeekte Paulus de invloed van Gods Geest voor de gemeente te Efeze af om hun verstand te verlichten en hun geest te verhelderden opdat ze de diepten van Gods heilig Woord zouden kunnen begrijpen.

Na de wonderbaarlijke uitstorting van de Heilige Geest op Pinksteren drong Petrus er bij de mensen op aan tot inkeer te komen en zich te laten dopen in de naam van Christus tot vergeving van hun zonden. Hij zei: “En u zult de gave van de Heilige Geest ontvangen. Want voor u is de belofte en voor uw kinderen en voor allen die veraf zijn, zovelen als de Heere, onze God, ertoe roepen zal” (Hand. 2:38,39).

God heeft in direct verband met de gebeurtenissen op “de grote dag des Heren” bij monde van de profet Joël een bijzondere openbaring van zijn Geest beloofd (Joël 2:28). Deze profetie is gedeeltelijk in vervulling gegaan bij de uitstorting van de Heilige Geest op Pinksteren,

maar zal ten volle vervuld worden bij de uitstorting van Gods genade, die gepaard zal gaan met de afsluiting van de evangelieverkondiging.

De grote strijd tussen goed en kwaad zal naarmate wij het einde der tijden naderen in hevigheid toenemen. In alle eeuwen heeft Satan zijn toorn tegen Christus' gemeente geopenbaard, maar God heeft zijn genade en zijn Geest aan zijn volk geschonken om hen te versterken zodat ze de kracht van de Boze zouden kunnen weerstaan. Toen Christus' apostelen het evangelie aan de wereld moesten brengen en het voor de komende eeuwen moesten opschrijven, werden zij op een bijzondere wijze door de Heilige Geest verlicht. Maar naarmate de gemeente haar uiteindelijke verlossing nadert, zal Satan met grotere macht werken. Hij is nedergedaald "in grote woede, omdat hij weet dat hij nog maar weinig tijd heeft" (Openbaring 12:12). Hij zal te werk gaan "met allerlei kracht, tekenen en wonderen van de leugen" (2 Thess. 2:9). Zesduizend jaar lang heeft Satan, die eens de hoogste rang bekleedde onder Gods engelen, zich volledig gewijd aan misleiding en vernietiging. Al de diepten van zijn sluwheid en geslepenheid die hij heeft verworven, al de wreedheid die hij heeft ontwikkeld tijdens deze eeuwenoude strijd zullen in de laatste strijd tegen Gods volk worden gebruikt. In zo'n gevaarlijke tijd moeten de volgelingen van Christus de waarschuwing van zijn wederkomst aan de wereld brengen en moet er een volk worden toebereid dat "onbevlekt en smetteloos" voor Hem zal staan bij zijn terugkeer (2 Petrus 3:14). In deze tijd is de bijzondere gave van Gods genade en kracht niet minder noodzakelijk dan in de tijd van de apostelen.

Door het licht van de Heilige Geest zijn de gebeurtenissen van de eeuwenlange strijd tussen goed en kwaad aan mij geopenbaard. Van tijd tot tijd mocht ik het verloop van de grote strijd tussen Christus - de Koning van het leven en onze Verlosser - en Satan - de vorst van het kwaad, de aanstichter van de zonde en de eerste overtreder van Gods heilige wet - in de verschillende eeuwen volgen. De vijandschap van Satan tegen Christus openbaarde zich ook tegen zijn volgelingen. Dezelfde haat tegen de beginselen van Gods wet, dezelfde tactiek van misleiding waardoor dwaling wordt voorgesteld als waarheid, waardoor menselijke wetten in de plaats van Gods wetten worden gesteld en de mensen het schepsel gaan aanbidden in plaats van de Schepper, kan in de loop van de geschiedenis worden nagegaan. Satans pogingen om het karakter van God verkeerd voor te stellen, zodat de mensen zich een

verkeerd beeld van de Schepper gaan vormen, en daardoor meer met vrees en haat dan met liefde tot Hem opzien, zijn pogingen om Gods wet opzij te zetten, waardoor de mensen gaan denken dat ze de verplichtingen van die wet niet meer hoeven na te komen, en zijn vervolging van allen die zich tegen zijn bedrog durven te verzetten, zijn door alle eeuwen heen voortgezet. Men kan dat nagaan in de geschiedenis van patriarchen, profeten, apostelen, martelaren en hervormers.

In de belangrijke eindstrijd zal Satan dezelfde gedragslijn volgen, dezelfde geest openbaren en zich voor hetzelfde doel inzetten als in de vorige eeuwen. De geschiedenis zal zich herhalen, met dit onderscheid dat de komende strijd zal worden gevoerd met een hevigheid die de wereld nog nooit heeft gekend. De misleidingen van Satan zullen sluer en zijn aanvallen vastberadener zijn. “Als het mogelijk zou zijn, zou hij ook de uitverkorenen misleiden” (Markus 13:22).

Daar Gods Geest de grote waarheden van zijn Woord en de gebeurtenissen van het verleden en de toekomst aan mij heeft geopenbaard, heb ik ook de opdracht gekregen aan anderen bekend te maken wat mij is getoond, de geschiedenis van de grote strijd in vervlogen eeuwen te beschrijven en die vooral zó voor te stellen dat er licht gaat schijnen op de snel naderende strijd van de toekomst. Bij het nastreven van dit doel heb ik getracht gebeurtenissen uit de geschiedenis van de gemeente uit te kiezen en ze op zo'n manier te groeperen dat men de ontwikkeling kan zien van de heilswaarheden die op verschillende tijdstippen aan de wereld zijn gegeven en de woede van Satan en de vijandschap van een wereldsgezinde kerk hebben opgewekt - waarheden die gehandhaafd zijn door het getuigenis van hen die “hun leven niet liefgehad hebben, tot de dood”.

Het verloop van deze gebeurtenissen kondigt de strijd aan die ons te wachten staat. Als we ze bestuderen in het licht van Gods Woord en met de hulp van zijn Geest, kunnen de plannen van Satan voor ons worden ontsluitend en kunnen de gelovigen die “onberispelijk” wensen te staan voor de Here bij zijn komst, de gevaren zien en weten hoe zij ze moeten vermijden.

De belangrijke gebeurtenissen die de vooruitgang van de Hervorming in de afgelopen eeuwen hebben gekenmerkt, zijn bekende historische feiten, die algemeen worden erkend door de protestantse wereld. Het zijn feiten die niemand kan tegenspreken. Deze

geschiedenis heb ik in hoofdtrekken geschetst in overeenstemming met het doel van dit boek en met de bondigheid die noodzakelijkerwijs in acht moest worden genomen. De feiten zijn beschreven in een zo kort mogelijk bestek en met het oog op een juist begrip van hun draagwijdte. In enkele gevallen waar een geschiedschrijver gebeurtenissen zo heeft gegroepeerd dat hij een bondig overzicht van het onderwerp heeft gegeven of details goed heeft samengevat, zijn deze woorden aangehaald; in sommige gevallen is de naam niet speciaal vermeld, omdat die citaten niet worden gegeven om de schrijver als een gezaghebbend persoon te vermelden, maar omdat hij het onderwerp kernachtig behandelt. Bij de beschrijving van de ervaringen en opvattingen van de mensen die in onze tijd de hervorming voortzetten, zijn hun uitgegeven werken op dezelfde manier behandeld.

Het doel van dit boek is niet zozeer nieuwe feiten over de strijd uit lang vervlogen tijden aan het licht te brengen, maar wel om feiten en beginselen in verband met de komende gebeurtenissen op de voorgrond te plaatsen. Toch krijgen al deze gebeurtenissen uit het verleden een nieuwe betekenis als ze worden gezien uit het oogpunt van de strijd tussen de krachten van het licht en die van de duisternis. Door deze gebeurtenissen schijnt er licht op de toekomst, waardoor het pad zal worden verlicht voor hen die zoals de hervormers uit het verleden zelfs ten koste van alle aardse goederen zullen moeten getuigen “van het woord van God en van het getuigenis van Jezus Christus”.

Het doel van dit boek kan als volgt worden omschreven: Het wil de gebeurtenissen van de grote strijd tussen waarheid en dwaling aan het licht brengen; de listen van Satan en de middelen waardoor hij met succes kan worden overwonnen, openbaren; een bevredigende oplossing geven voor het probleem van het kwaad door de oorsprong en de uitroeiing van de zonde op zo’n manier te belichten dat de rechtvaardigheid en barmhartigheid van God in zijn handelen met zijn schepselen ten volle aan het licht worden gebracht en het wil de heiligheid en onveranderlijkheid van zijn wet aantonen. Dat door de invloed die hiervan uitgaat mensen mogen worden verlost uit de macht van de duisternis en bekwaam gemaakt mogen worden “voor de erfenis van de heiligen in het licht” om Hem te loven die ons heeft liefgehad en Zich voor ons heeft gegeven, is de oprechte bede van de schrijfster.

E.G. White

1 - DE VERWOESTING VAN JERUZALEM

“Och, dat u ook nog op deze uw dag zou onderkennen wat tot uw vrede dient! Nu echter is het verborgen voor uw ogen. Want er zullen dagen over u komen dat uw vijanden een wal rondom u zullen opwerpen, u zullen omsingelen en u van alle kanten in het nauw zullen brengen. En zij zullen u met de grond gelijkmaken en uw kinderen in u verpletteren. Ook zullen zij in u geen steen op de andere steen laten, omdat u het tijdstip waarop er naar u omgezien werd, niet hebt onderkend” (Lukas 19:42-44).

Van de top van de Olijfberg zag Jezus Jeruzalem voor zich liggen. Schoon en vredig was het tafereel dat zich vóór Hem uitstreckte. Het was in de paastijd en uit alle landen waren de Israëlieten daar bijeengekomen om het grote nationale feest te vieren. Tussen de tuinen en wijngaarden en de groene hellingen waar de vele pelgrims hun tenten hadden opgeslagen, verrezen de terrasvormige heuvels, de prachtige paleizen en zware vestingwerken van Israëls hoofdstad. De dochter van Sion scheen in haar trots te zeggen: “Ik zit als een koningin en zal geen rouw zien”. Ze was even mooi en achtte zich even verzekerd van Gods gunst als toen de koninklijke zanger eeuwen daarvoor zong: “Mooi van ligging, een vreugde voor heel de aarde, is de berg Sion... de stad van de grote Koning!” (Psalm 48:3). Vóór Hem lagen de prachtige gebouwen van de tempel. De stralen van de ondergaande zon vielen op de sneeuw witte blankheid van zijn marmeren muren en het licht werd weerkaatst door de gouden poort, de torens en de kantelen. De tempel stond er als “de volmaakte schoonheid”, de trots van het Joodse volk. Welke Israëliet kon hiernaar kijken zonder een gevoel van vreugde en bewondering! Maar Jezus werd door heel andere gedachten verontrust. “En toen Hij dichtbij kwam en de stad zag, weende Hij over haar” (Lukas 19:41). Tijdens de algemene vreugde ter gelegenheid van de triomfantelijke intocht, toen de mensen met palmtakken wuifden en het geluid van de blijde hosanna's tussen de heuvels weergalmde en duizenden stemmen Hem tot Koning uitriepen, werd de Verlosser der wereld overweldigd door een plotse, geheimzinnige droefheid. Hij, de Zoon van God, de Beloofde van Israël, wiens macht de dood had overwonnen en het graf zijn gevangenen had ontnomen, weende. Het was geen verdriet dat wel vlug voorbij zou gaan, maar een grote, niet te onderdrukken angst.

Hij weende niet om Zichzelf, hoewel Hij heel goed wist waarheen Hij ging. Voor Hem lag Gethsémane, de plaats van zijn naderende doodsstrijd. Ook de Schaapspoort kon Hij zien. Door deze poort waren eeuwenlang offerdieren geleid; ze zou ook voor Hem opengaan wanneer Hij “als een lam ter slachting” zou worden geleid (Jesaja 53:7). Niet ver daar vandaan lag Golgotha, de plaats van zijn kruisiging. Over het pad dat Christus spoedig zou betreden, zou de verschrikking van een grote duisternis vallen wanneer Hij zijn leven als een offer voor de zonde zou geven. Toch was het niet de gedachte aan deze gebeurtenissen die Hem in dit uur van blijdschap zo somber stemde. Zijn voorgevoel van de bovenmenselijke angst kon zijn edelmoedigheid niet overschaduwen. Hij weende om de duizenden verdoemden van Jeruzalem, om de blindheid en onboetvaardigheid van de mensen die Hij was komen zegenen en redden.

Jezus zag de geschiedenis van Gods bijzondere gunst en beschermende zorg voor het uitverkoren volk gedurende een periode van meer dan duizend jaar voor Zich. Daar stond de berg Moria, waar de zoon der belofte als een gewillig slachtoffer op het altaar werd gebonden als een voorafschaduwung van het offer van Gods Zoon. Daar was het Verbond - de heerlijke belofte van de Messias - aan de vader van de gelovigen bevestigd (Genesis 22:9,16-18). Daar hadden de vlammen van het offer die ten hemel opstegen van de dorsvloer van Ornan het zwaard van de verderfengel afgewend (1 Kronieken 21): een passend symbool voor het offer en middelaarschap van de Verlosser ten gunste van de schuldige mensheid. Jeruzalem was méér dan elke andere plaats op aarde door God geëerd. God had “Sion verkozen” en Hij had “het begeerd tot zijn woongebied” (Psalm 132:13). Daar hadden heilige profeten eeuwenlang hun waarschuwingsboodschappen uitgesproken. Daar hadden de priesters met hun wierookvaten gezwaaid en daar was de wierookwolk met de gebeden van de gelovigen tot God opgestegen. Daar was elke dag het bloed van de geslachte lammeren geofferd als een voorafschaduwung van het Lam Gods. Daar had God zijn tegenwoordigheid geopenbaard in de wolk der heerlijkheid boven het verzoendeksel. Daar had de onzichtbare ladder, die de hemel met de aarde verbond, gestaan - de ladder waarlangs engelen neerdaalden en weer opklommen (Genesis 28:12; Johannes 1:52), de ladder die de weg naar het allerheiligste voor de wereld opende. Was Israëel als volk trouw aan God gebleven, dan zou Jeruzalem voor altijd hebben bestaan en

Gods uitverkorene zijn gebleven (Jeremia 17:21-25). Maar de geschiedenis van het uitverkoren volk was een aaneenschakeling van afvalligheid en opstandigheid. Ze hadden Gods genade verworpen, hun voorrechten misbruikt en de hun geboden kansen genegeerd.

Hoewel Israël “de boden van God had bespot, Zijn woorden had veracht en Zijn profeten belachelijk had gemaakt” (2 Kronieken 36:16), had Hij Zich toch aan hen geopenbaard als de “HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, geduldig en rijk aan goedertierenheid en trouw” (Exodus 34:6). Ondanks het feit dat Hij herhaaldelijk werd verworpen, was zijn barmhartigheid blijven pleiten. Met meer medelijdende liefde dan een vader toont aan de zoon over wie hij zich zorgen maakt, “zond God Zijn boden tot hen, vroeg en laat, want Hij wilde Zijn volk en Zijn woning sparen” (2 Kronieken 36:15). Toen vermaningen, smeekbeden en bestraffingen niet hielpen, zond Hij hun de beste gave van de hemel; ja, Hij schonk zelfs de ganse hemel in die ene Gave.

Gods Zoon werd persoonlijk gezonden om met de onboetvaardige stad te pleiten. Christus had Israël als een uitnemende wijnstok uit Egypte uitgegraven (Psalm 80:9). Zijn eigen hand had de heidenen voor hen verdreven. Hij had Israël geplant “op een vruchtbare heuvel”. Zijn beschermende zorg had de wijnstok omtuind. Hij had zijn dienstknechten gestuurd om hem te verzorgen. “Wat is er nog meer te doen aan Mijn wijngaard”, roept Hij uit, “dan wat Ik eraan gedaan heb?” (Jesaja 5:1-4). Hij verwachtte dat de wijngaard goede druiven zou voortbrengen, maar hij bracht wilde druiven voort; en toch kwam Hij met de vurige hoop nog vruchten te vinden persoonlijk naar zijn wijngaard om te zien of Hij hem misschien nog voor de ondergang zou kunnen bewaren. Hij groef rondom zijn wijnstok, Hij snoeide en verzorgde hem. Hij was onvermoeibaar in zijn pogingen om deze wijnstok, die Hij zelf had geplant, te redden.

Drie jaar lang had de Here van licht en heerlijkheid onder zijn volk gewoond. “Hij is het land doorgestaan, terwijl Hij goeddeed en allen die door de duivel overweldigd waren, genas”, “om te genezen die gebroken van hart zijn, om aan gevangenen vrijlating te prediken en aan blinden het gezichtsvermogen”, “lammen konden weer lopen, doven konden horen, melaatsen werden gereinigd, doden werden opgewekt en aan armen werd het Evangelie verkondigd (Handelingen 10:38; Lukas 4:19; Mattheüs 11:5). In Zijn genade nodigde Hij iedereen uit: “Kom naar Mij toe, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven.”

Hoewel zijn goedheid met kwaad en zijn liefde met haat werd beantwoord (Psalm 109:5), heeft Hij in zijn werk van barmhartigheid volhard. Wie zijn genade zocht, werd nooit afgewezen. Al had Hij geen dak boven zijn hoofd en waren spot en armoede zijn dagelijks lot, toch leefde Hij om te voorzien in de behoeften van de mensen, om hun nood te lenigen en om met hen te pleiten dat ze de gave des levens zouden aannemen. De golven van de genade die door hun hardnekkigheid werden teruggeslagen, rolden terug in een sterkere golfslag vol barmhartige, onuitsprekelijke liefde. Maar Israël had zich afgewend van zijn beste Vriend en enige Helper. Men had het pleiten van zijn liefde veracht, zijn raadgevingen verworpen en om zijn waarschuwingen had men gelachen.

De tijd van hoop en vergeving ging snel voorbij; de beker van Gods lang uitgestelde gramschap was bijna vol. De wolken die zich in de loop der eeuwen van afval en opstand hadden samengetrokken en die nu zwart van onheil zagen, stonden op het punt los te barsten over een schuldig volk; en Hij, de enige die hen kon redden van hun naderende ondergang, was versmaad, bespot, verworpen en zou weldra worden gekruisigd. Wanneer Christus aan het kruis op Golgotha zou hangen, zou Israël niet meer het door God bevoorrechte en gezegende volk zijn. Het verlies van één ziel weegt zwaarder door dan de winst en de schatten van de hele wereld, maar toen Christus Jeruzalem beneden Zich zag liggen, zag Hij de ondergang van een hele stad, van een heel volk voor Zich. De stad en het volk, eens door God uitverkoren, eens zijn bijzondere waardevolle schat.

Profeten hadden geweend om de afvalligheid van Israël en om de verschrikkelijke verwoestingen die het gevolg waren van hun zonden. Jeremia wenste dat zijn ogen een bron van tranen waren, zodat hij “dag en nacht de gesneuvelden onder de dochter van mijn volk kon bewenen... omdat de kudde van de HEEREN gevangen is weggevoerd” (Jeremia 9:1; 13:17). Hoe groot moet dan het verdriet zijn geweest van Hem, die met zijn profetische blik niet jaren, maar eeuwen overzag. Hij zag de verderfengel met zijn zwaard opgeheven tegen de stad die zo lang Gods woonplaats was geweest. Van de top van de Olijfberg, dezelfde plaats die later door Titus en zijn leger zou worden bezet, keek Hij over het dal neer op de heilige voorhoven en zuilengangen. Met tranen in zijn ogen zag Hij het verschrikkelijke toekomstbeeld van muren die omringd waren door vijandelijke legerscharen. Hij hoorde

het gedreun van ten strijde trekkende legers. Hij hoorde de stemmen van moeders en kinderen die in de belegerde stad om brood riepen. Hij zag haar heilige, prachtige tempel, haar paleizen en torens ten prooi aan de vlammen vallen. Waar dat alles eens had gestaan, zag Hij slechts smeulende puinhopen.

Toen Hij de eeuwen overschouwde, zag Hij het verbondsvolk verstrooid over alle landen, “gelijk wrakstukken op een woeste kust”. In de straf die spoedig over de kinderen van dit volk zou komen, zag Hij slechts de eerste teug uit de beker der gramschap, die zij bij het laatste oordeel tot de bodem zouden moeten ledigen. Goddelijke barmhartigheid en een hunkerende liefde werden uitgedrukt in de smartelijke woorden: “Jeruzalem, Jeruzalem, u die de profeten doodt en stenigt wie naar u toe gezonden zijn! Hoe vaak heb Ik uw kinderen bijeen willen brengen, op de wijze waarop een hen haar kuikens bijeenbrengt onder haar vleugels; maar u hebt niet geweld!” (Mattheüs 23:37). O, dat gij, een volk bevoorrecht boven elk ander, toch de tijd van uw bezoeking en de dingen die tot uw vrede dienen had gekend! Ik heb de engel van het oordeel tegengehouden. Ik heb u tot berouw geroepen, maar tevergeefs. Niet alleen dienstknechten, boodschappers en profeten hebt gij teruggewezen en verworpen, maar zelfs de Heilige van Israël, uw Verlosser. Als u wordt vernietigd, draagt u alleen de verantwoordelijkheid. “En toch wilt u niet tot Mij komen opdat u leven hebt” (Johannes 5:40).

Christus zag in Jeruzalem een beeld van de wereld, die verhard is in ongeloof en opstandigheid en die met grote spoed het vergeldend oordeel van God tegemoet gaat. De ellende van een gevallen mensheid die op Hem drukte, deed zijn lippen die zeer bittere kreet slaken. Hij zag de geschiedenis van de zonde uitgedrukt in menselijke ellende, tranen en bloed. Zijn hart was ontroerd door een oneindig medelijden met de gekwelde, lijdende mensheid. Hij wilde allen van hun ellende verlossen. Maar zelfs Zijn hand kon de vloed van menselijk leed niet doen keren; weinigen zouden zoeken naar hun enige Bron van hulp. Hij was bereid het leven te verliezen om de zaligheid binnen hun bereik te brengen, maar slechts enkelen wilden tot Hem komen, opdat ze zouden leven.

De Majesteit des hemels in tranen! De Zoon van de oneindige God was zeer bezorgd en ging gebukt onder angst! De ganse hemel werd met verwondering vervuld bij het zien van dit tafereel, dat ons de

buitengewone zondigheid van de zonde laat zien. Het toont ons hoe moeilijk het zelfs voor de Oneindige Macht is om de schuldigen te redden van de gevolgen van de overtreding van Gods wet. Toen Jezus in een profetisch vergezicht de laatste generatie zag merkte Hij hoe de wereld verstrikt was in een bedrog dat erg veel leek op de misleiding die de ondergang van Jeruzalem had veroorzaakt. De grote zonde van de Joden was hun verwerping van Christus; de grote zonde van de christelijke wereld was haar verwerping van Gods wet, het fundament van Zijn heerschappij in hemel en op aarde. Gods geboden zouden veracht en opzij gezet worden. Miljoenen mensen, geketend aan de zonde, slaven van Satan en gedoemd om de tweede dood te sterven, zouden in de tijd van hun bezoek weigeren te luisteren naar de waarheid! Wat een verschrikkelijke blindheid! Wat een onbegrijpelijke dwaasheid!

Twee dagen voor het Paasfeest toen Christus voor de laatste keer de tempel had verlaten, nadat Hij de Joodse leiders openlijk van schijnheiligheid had beschuldigd, ging Hij opnieuw met zijn discipelen naar de Olijfberg en ging met hen zitten op de met gras begroeide helling vanwaar ze een uitzicht over de stad hadden. Weer zag Hij haar muren, torens en paleizen. Weer zag Hij de tempel in zijn verblindende pracht, een diadeem van schoonheid, als een kroon op de heilige berg.

Duizend jaar tevoren had de psalmdichter Gods gunst aan Israël het - kiezen van Israël's heiligdom tot zijn woning - geprezen: "In Salem is Zijn hut, en Zijn woning in Sion". "Hij verkoos de stam Juda, de berg Sion, die Hij liefhad; Hij bouwde zijn heiligdom, als hoogten" (Psalm 76:3; 78:68-69). De eerste tempel was gebouwd in het tijdperk van de grootste welvaart in Israël's geschiedenis. Koning David had hiervoor grote schatten bijeengebracht en het ontwerp was onder goddelijke inspiratie gemaakt (1 Kronieken 28:12,19). Salomo, de wijste onder de koningen van Israël, had het werk voltooid. Deze tempel was het prachtigste bouwwerk dat de wereld ooit heeft gekend. Toch had God bij monde van de profeet Haggai over de tweede tempel gezegd: "De toekomstige heerlijkheid van dit huis zal groter zijn dan de vorige". "Ja, Ik zal alle volken doen beven en de Wens van alle volken zal komen en Ik zal dit huis met heerlijkheid vervullen, zegt de HERE der heerscharen" (Haggai 2:10,8).

Na de verwoesting van de tempel door Nebukadnezar werd hij ongeveer vijfhonderd jaar vóór de geboorte van Christus herbouwd

door een volk dat uit een levenslange ballingschap was teruggekeerd naar een woest en bijna verlaten land. Er waren onder hen oude mannen die de heerlijkheid van Salomo's tempel hadden gezien die weenden bij de grondlegging van het nieuwe bouwwerk, omdat het zo veel minder was dan het eerste. De overheersende stemming is heel goed beschreven door de profeet: "Wie is er onder u overgebleven die dit huis in zijn eerste heerlijkheid gezien heeft? En hoe ziet u het nu? Is het niet als niets in uw ogen?" (Haggai 2:4; Ezra 3:12). Toen werd de belofte gegeven dat de heerlijkheid van dit laatste huis groter zou zijn dan die van het eerste.

Maar de tweede tempel heeft de eerste niet geëvenaard in heerlijkheid. Hij werd ook niet gewijd door de zichtbare tekenen van Gods tegenwoordigheid zoals de eerste tempel. Er was geen openbaring van bovennatuurlijke kracht bij zijn inwijding. Het pas opgerichte heiligdom werd niet vervuld met Gods aanwezigheid. Er daalde geen vuur uit de hemel neer om het offer op het altaar te verteren. Er was geen wolk der heerlijkheid meer tussen de cherubs in het heilige der heiligen; de ark, het verzoendeksel en de tafelen der getuigenis werden er niet meer in gevonden. Geen stem klonk uit de hemel om de vragende priester Gods wil bekend te maken.

Eeuwenlang hadden de Joden tevergeefs getracht aan te tonen op welke wijze Gods belofte, door Haggai gegeven, was vervuld. Maar hoogmoed en ongeloof verblindden hun geest, zodat ze de ware betekenis van de woorden van de profeet niet begrepen. De tweede tempel werd niet geëerd met de wolk van Gods heerlijkheid, maar met de levende tegenwoordigheid van Iemand in wie de volheid van de Godheid lichamenlijk woonde, Iemand die God zelf was, geopenbaard in het vlees. "De Wens van alle volken" was werkelijk tot Zijn tempel gekomen toen de Man van Nazareth leerde en genas in de heilige voorhoven. De tweede tempel overtrof de eerste in heerlijkheid door de tegenwoordigheid van Christus, en daardoor alleen! Maar Israël had de Gave die hun door de hemel werd aangeboden, verworpen. Met de nederige Leraar, die op die dag zijn gouden poort verliet, was de heerlijkheid voor altijd van de tempel geweken. De woorden van de Heiland waren al in vervulling gegaan: "Zie, uw huis wordt als een woestijn voor u achtergelaten" (Mattheüs 23:38).

De discipelen waren verbijsterd en verwonderd toen Christus voorzegde dat de tempel zou worden verwoest. Zij wilden de betekenis

van zijn woorden beter begrijpen. Meer dan veertig jaar lang had men veel geld geschonken, arbeid geleverd en vakmensen ingezet om de tempel te verfraaien. Herodes de Grote was erg vrijgevig geweest met Romeinse rijkdommen en Joodse schatten en zelfs de keizer had er met zijn schenkingen toe bijgedragen. Men had blokken wit marmer van bijna fabelachtige afmetingen die voor dit doel uit Rome waren gekomen, voor de bouw gebruikt. Hierop hadden de discipelen gewezen toen zij zeiden: “Meester, kijk, wat een stenen en wat een gebouwen!” (Markus 13:1).

Op deze woorden gaf Jezus het ernstige, verbazingwekkende antwoord: “Voorwaar, Ik zeg u: hier zal niet één steen op de andere steen gelaten worden die niet afgebroken zal worden” (Mattheüs 24:2).

Volgens de discipelen zou de verwoesting van Jeruzalem samenvallen met de gebeurtenissen rond Christus’ persoonlijke komst met macht en heerlijkheid om de troon van een wereldrijk te bestijgen, de onboetvaardige Joden te straffen en het volk van het Romeinse juk te bevrijden. Jezus had hun gezegd dat Hij zou terugkomen. Bij de vermelding van de oordelen die over Jeruzalem zouden komen, werden hun gedachten dan ook opnieuw bij die wederkomst bepaald; en toen ze rond de Heiland geschaard waren op de Olijfberg, vroegen zij: “Wanneer zullen deze dingen gebeuren? En wat is het teken van Uw komst en van de voleinding van de wereld?” (vers 3).

Door Gods barmhartigheid werd de toekomst voor de discipelen verborgen gehouden. Hadden ze toen de twee verschrikkelijke feiten, het lijden en de dood van de Verlosser en de verwoesting van hun stad en de tempel ten volle begrepen, dan zouden ze door ontzetting zijn overmand. Met enkele lijnen gaf Christus hun een beeld van de belangrijkste gebeurtenissen die zouden plaatsvinden vóór het einde der tijden. Zijn woorden werden toen niet ten volle begrepen, maar hun betekenis zou duidelijk worden op het ogenblik dat het volk de daarin vervatte onderrichtingen nodig zou hebben. De profetie die Hij uitsprak, had een dubbele betekenis: ze voorzegt de verwoesting van Jeruzalem en wees ook op de verschrikkingen van de laatste grote dag.

Jezus verkondigde aan de luisterende discipelen de oordelen die het afvallige Israël zouden treffen en wees in het bijzonder op de vergeldende toorn die over hen zou komen vanwege hun verwerping en kruisiging van de Messias. Aan die verbijsterende climax zouden onmiskenbare tekenen voorafgaan. Het uur der verschrikking zou

plotseling komen en zich snel voltrekken. De Heiland gaf zijn volgelingen deze waarschuwing: “Wanneer u dan de gruwel van de verwoesting, waarvan gesproken is door de profeet Daniël, zult zien staan op de heilige plaats - laat hij die het leest, daarop letten! - laten dan zij die in Judea zijn, vluchten naar de bergen” (Mattheüs 24:15,16; Lukas 21:20,21). Wanneer de aan afgoden gewijde banieren van de Romeinen zouden worden gepland in de heilige grond, die zich over enige afstand buiten de stadsmuren uitstreckte, moesten de volgelingen van Christus zich in veiligheid stellen door te vluchten. Wanneer ze het waarschuwingsteken zagen, moesten zij die wilden vluchten dat onmiddellijk doen. In het hele land van Judéa en ook in Jeruzalem zelf moest er direct gevolg worden gegeven aan het sein om te vluchten. Wie zich toevallig op het dak bevond, mocht niet naar zijn huis afdalen, zelfs niet om zijn waardevolste bezittingen in veiligheid te brengen. Zij die werkten op de akkers of in de wijngaarden mochten niet terugkeren om hun opperkleed te halen dat ze aflegden wanneer ze in de hitte van de dag hun arbeid verrichtten. Ze mochten geen moment aarzelen, want dan zouden ze ook het slachtoffer worden van de algemene verwoesting.

Tijdens het bewind van Herodes was Jeruzalem niet alleen bijzonder verfraaid, maar door de bouw van torens, muren en versterkingen, waaraan nog de natuurlijke sterkte door zijn ligging dient te worden toegevoegd, scheen de stad zo goed als onneembaar. Wie in die tijd openlijk haar verwoesting zou hebben voorspeld, zou als Noach in zijn tijd zijn uitgemaakt voor een krankzinnige onheilsprofeet. Maar Christus had gezegd: “De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen zeker niet voorbijgaan” (Mattheüs 24:35). Door haar zonden was de gramschap over Jeruzalem aangekondigd en haar hardnekkig ongeloof maakte haar ondergang tot een zekerheid.

God had bij monde van de profeet Micha verklaard: “Hoor nu dit, hoofden van het huis van Jakob en leiders van het huis van Israëel, die een afschuw hebben van recht, en al wat recht is verdraaien, die Sion bouwen met bloed en Jeruzalem met onrecht. Hun hoofden spreken er recht voor geschenken, hun priesters onderwijzen voor loon, hun profeten plegen waarzeggerij voor geld. En nog steunen zij op de HEERE en zeggen: Is de HEERE niet in ons midden? Ons zal geen kwaad overkomen” (Micha 3:9-11).

Deze woorden geven een nauwkeurige beschrijving van de verdorven en eigengerechte inwoners van Jeruzalem. Terwijl ze beweerden de geboden van Gods wet stipt na te leven, overtraden ze al haar beginselen. Ze haatten Christus, omdat zijn reinheid en heiligheid hun goddeloosheid aan het licht brachten en ze beschuldigden Hem ervan de oorzaak te zijn van al het onheil dat hun was overkomen ten gevolge van hun zonden. Hoewel ze wisten dat Hij zonder zonde was, hadden ze gezegd dat zijn dood noodzakelijk was voor hun veiligheid als volk. De Joodse leiders zeiden: “Als wij Hem zo laten begaan, zullen allen in Hem geloven, en de Romeinen zullen komen en onze plaats en onze natie van ons wegnemen” (Johannes 11:48). Als Christus werd gekruisigd, zouden ze misschien weer een sterk, verenigd volk worden. Zo redeneerden ze en ze stemden in met het besluit van hun hogepriester dat het beter was dat één mens stierf voor het volk dan dat het hele volk verloren ging.

De Joodse leiders hadden “Sion met bloed en Jeruzalem met onrecht” gebouwd (Micha 3:10). Hun eigengerechtigheid was zo groot dat toen ze hun Messias ter dood brachten omdat Hij hun zonden afkeurde, ze zichzelf toch bleven beschouwen als Gods uitverkoren volk en verwachtten dat God hen van hun vijanden zou verlossen. De profeet vervolgt met de woorden: “Daarom zal omwille van u Sion als een akker omgeploegd worden, Jeruzalem een puinhoop worden en de berg van dit huis tot hoogten in het woud” (Micha 3:12).

Nadat Christus zelf de ondergang van Jeruzalem had aangekondigd, stelde God het oordeel over de stad en het volk bijna veertig jaar uit. Gods geduld tegenover de mensen die zijn evangelie hadden verworpen en zijn Zoon hadden vermoord was wonderbaarlijk. De gelijkenis van de onvruchtbare boom stelde Gods handelen met het Joodse volk voor. Het bevel was gegeven: “Hak hem om. Waarom beslaat hij de aarde nutteloos?” (Lukas 13:7), maar de goddelijke barmhartigheid had hem nog wat langer gespaard. Onder de Joden waren er nog velen die niets wisten van het karakter en het werk van Jezus. En de kinderen hadden niet het licht ontvangen of de kansen gekregen die hun ouders van de hand hadden gewezen. God wilde hun dat licht nog schenken door de prediking van de apostelen en hun medewerkers; zij zouden kunnen zien hoe de profetie in vervulling was gegaan, niet alleen door de geboorte en het leven van Christus, maar ook door zijn dood en opstanding. De kinderen werden niet veroordeeld

voor de zonden van hun ouders; maar wanneer de kinderen met de kennis van al het licht dat aan hun ouders werd geschonken, ook het licht dat zijzelf nog hadden gekregen zouden verwerpen, werden ze medeschuldig aan de overtredingen van de ouders en maakten ze de maat van hun ongerechtigheid vol.

Gods geduld met Jeruzalem versterkte de Joden alleen maar in hun hardnekkige onboetvaardigheid. In hun haat en wreedheid tegenover de discipelen van Jezus verwierpen ze het laatste aanbod der genade. Toen nam God zijn beschermende hand van hen weg, toen hield Hij Satan en zijn engelen niet meer in bedwang en werd het volk overgelaten aan de macht van de leider die het zelf had gekozen. Zijn kinderen hadden de genade van Christus, waardoor ze hun boze driften hadden kunnen overwinnen, verworpen en nu kregen deze driften de overhand. Satan ontketende de felste en meest verdorven hartstochten. De mensen gebruikten hun verstand niet; ze waren niet vatbaar voor rede en werden beheerst door driften en blinde woede. Ze werden satanisch in hun wreedheid. In het gezin en onder het volk, zowel in de hoogste als in de laagste standen was er achterdocht, afgunst, haat, twist, opstand en moord. Nergens was men veilig. Vrienden en verwanten verraadden elkaar. Ouders doodden hun kinderen en kinderen doodden hun ouders. De leiders van het volk hadden niet de kracht zichzelf te beheersen. Onbeheerste driften maakten hen tot tirannen. De Joden hadden een vals getuigenis aanvaard om de onschuldige Zoon van God te veroordelen. Nu werd hun eigen leven door valse beschuldigingen in gevaar gebracht. Allang hadden ze door hun daden gezegd: "Houd de Heilige van Israël bij ons vandaan" (Jesaja 30:11). Nu werd hun wens ingewilligd. De vreze Gods verstoorde hun gemoedsrust niet meer. Satan stond aan het hoofd van het volk en de hoogste burgerlijke en godsdienstige leiders stonden onder zijn gezag.

De leiders van de elkaar bestrijdende partijen verenigden zich nu eens om hun ongelukkige slachtoffers te plunderen en te martelen, dan weer vielen ze elkaars troepen aan om die genadeloos af te slachten. Zelfs de heiligheid van de tempel kon hun gruwelijke wreedheid niet in bedwang houden. De mensen die er God kwamen aanbidden, werden voor het altaar neergemaaid en het heiligdom werd verontreinigd door de lichamen van de mensen die gedood werden. En toch verklaarden zij die dit duivelse werk hadden ontketend in hun blinde en godslasterlijke aanmatiging openlijk dat ze niet vreesden dat Jeruzalem zou worden

verwoest, daar het Gods eigen stad was. Om meer macht in handen te krijgen, kochten ze valse profeten om, die, zelfs toen de Romeinse legioenen de tempel belegerden, moesten verkondigen dat het volk moest wachten op de verlossing van God. Tot op het laatste ogenblik bleef de menigte geloven dat de Allerhoogste tussenbeide zou komen om hun tegenstanders te vernietigen. Maar Israël had Gods bescherming van de hand gewezen en was nu weerloos. Ongelukkig Jeruzalem, verscheurd door interne onenigheid, met straten besmeurd door het bloed van zijn kinderen die elkaar hadden vermoord, terwijl vreemde legers zijn vestingen sloopten en zijn strijders doodden!

Alle voorzeggingen van Christus over de verwoesting van Jeruzalem gingen letterlijk in vervulling. De Joden ondervonden de waarheid van zijn waarschuwendende woorden aan den lijve: “Want met het oordeel waarmee u oordeelt, zult u zelf geoordeeld worden” (Mattheüs 7:2).

“Er waren tekenen en wonderen te zien die het onheil en de ondergang aankondigden. Midden in de nacht scheen een onnatuurlijk licht boven de tempel en het altaar. In de wolken kon men bij zonsondergang strijdswagens en krijgers zien die zich verzamelden om ten strijde te trekken. De priesters die ‘s nachts dienst deden in het heiligdom werden opgeschrikt door geheimzinnige geluiden; de aarde beefde en men hoorde vele stemmen roepen: ‘Laat ons van hier weggaan.’ De grote poort in het oosten, die zo zwaar was dat twintig mannen haar nauwelijks konden sluiten en die werd verstevigd door zeer grote ijzeren staven, die diep in het stevige, stenen plaveisel waren bevestigd, ging te middernacht zonder mensenhand open.” (Milman, *The History of the Jews*, b.13).

“Zeven jaar lang bleef een man op en neer lopen in de straten van Jeruzalem en kondigde het onheil aan dat Jeruzalem zou treffen. Dag en nacht zong hij de wilde klaagzang: ‘Een stem uit het oosten! Een stem uit het westen! Een stem uit de vier windstreken! Een stem tegen Jeruzalem en tegen de tempel! Een stem tegen de bruidegoms en de bruiden! Een stem tegen het volk!’” (Ibid.). Deze vreemde man werd gevangen genomen en gezeseld, maar geen klacht kwam over zijn lippen. Op beledigingen en verwijten antwoordde hij slechts: “Wee, wee over Jeruzalem!” “Wee, wee over zijn inwoners!” Zijn waarschuwendende roepstem zweeg pas toen hij omkwam bij het beleg dat hij had voorspeld.

Geen enkele christen werd bij de verwoesting van Jeruzalem gedood. Christus had zijn discipelen gewaarschuwd en allen die zijn woorden geloofden, keken uit naar het beloofde teken. “Wanneer u zult zien dat Jeruzalem door legers omringd wordt, weet dan dat zijn verwoesting nabij is. Laten dan wie in Judea zijn, vluchten naar de bergen en wie in het midden van Jeruzalem zijn, daaruit wegtrekken”, had Jezus gezegd (Lukas 21: 20-21). Nadat de Romeinen onder leiding van Cestius de stad hadden omsingeld, braken ze onverwachts het beleg op toen alle omstandigheden gunstig schenen voor een onmiddellijke aanval. De belegerden, die begonnen te wanhopen aan een succesvol verzet, stonden op het punt zich over te geven toen de Romeinse generaal zonder duidelijke reden zijn troepen terugtrok. Maar Gods barmhartige voorzienigheid leidde de gebeurtenissen voor het welzijn van zijn eigen volk. Het beloofde teken was aan de wachtende christenen gegeven en nu kregen allen die het wilden de gelegenheid de waarschuwing van de Heiland op te volgen. De gebeurtenissen werden zo geleid dat Joden noch Romeinen de vlucht van de christenen konden verhinderen. Bij de aftocht van Cestius deden de Joden vanuit Jeruzalem een uitval en achtervolgden het terugtrekkende leger; toen beide legers in strijd waren gewikkeld, hadden de christenen de gelegenheid de stad te verlaten. Op dat ogenblik was het land ook gezuiverd van vijanden die hen zouden kunnen tegenhouden. Toen de stad belegerd werd, waren de Joden in Jeruzalem samengekomen om het Loofhuttenfeest te vieren en zo konden de christenen uit het hele land ongehinderd vluchten. Zonder aarzelen gingen ze naar veilige plaatsen - de stad Pella in het land Perea, aan de overzijde van de Jordaan.

De Joodse legers die Cestius en zijn leger achtervolgden vielen zijn achterhoede zó hevig aan, dat ze met algehele vernietiging werd bedreigd. Slechts met de grootste moeite slaagden de Romeinen erin zich terug te trekken. De Joden leden zo goed als geen verliezen en keerden in triomf met hun krijgsbuit naar Jeruzalem terug. Maar dit schijnsucces bracht hun slechts onheil. Ze werden daardoor aangezet tot een hardnekkig verzet tegen de Romeinen, wat spoedig een onuitsprekelijke ellende over de ten ondergang gedoemde stad zou brengen.

Vreselijk waren de rampen waardoor Jeruzalem werd getroffen toen Titus de stad opnieuw belegerde. Dat gebeurde tijdens het Paasfeest, toen miljoenen Joden binnen haar muren waren samen-

gekomen. Hun voedselvoorraden die jarenlang hadden kunnen voorzien in de behoeften van de inwoners als ze zorgvuldig werden beheerd, waren kort tevoren door de afgunst en de wraakneming van de elkaar bestrijdende partijen vernietigd en nu werden ze getroffen door de verschrikkingen van de hongersnood. Eén maat tarwe werd verkocht voor één talent. De hongersnood was zó erg dat mannen op het leer van hun gordels, sandalen en schildbedekking kauwden. Veel mensen slopen 's nachts naar buiten om wilde planten die buiten de stadsmuur groeiden, te verzamelen, hoewel velen werden gegrepen en een wrede marteldood moesten sterven, terwijl zij die veilig terugkeerden dikwijls werden beroofd van alles wat ze ondanks het gevaar hadden verzameld. De machthebbers pasten de onmenselijkste martelingen toe om de noodlijdende mensen te dwingen hun kleine voorraad die ze misschien hadden verborgen, af te staan. Deze wreedheden werden bovendien vaak bedreven door mannen die zelf goed gevoed waren, maar die gewoon een voorraad wilden aanleggen voor de toekomst.

Duizenden kwamen om van de honger en de pest. Natuurlijke genegenheid scheen te zijn verdwenen. Mannen beroofden hun vrouwen en vrouwen hun mannen. Men kon de kinderen het voedsel uit de mond van hun bejaarde ouders zien rukken. De vraag van de profeet, “Kan een vrouw haar zuigeling vergeten?”, werd beantwoord binnen de muren van deze ten ondergang gedoemde stad: “De handen van barmhartige vrouwen hebben hun eigen kinderen gekookt. Zij zijn hun tot voedsel geworden bij de ondergang van de dochter van mijn volk” (Jesaja 49:15; Klaagliederen 4:10). Weer ging de waarschuwing van de profeet die veertien eeuwen vroeger was gegeven in vervulling: “De vrouw onder u die weekhartig en teergevoelig is, die nog nooit getracht heeft haar voetzool op de aarde te zetten, omdat zij daarvoor te teergevoelig en zachtaardig was, zal haar innig geliefde man, haar zoon en haar dochter niets gunnen (...) en van haar zonen, die zij baart, want zij zal hen in het geheim opeten, vanwege het gebrek aan alles, tijdens de belegering en in de nood, waarin uw vijand u in uw poorten zal doen verkeren” (Deuteronomium 28:56,57).

De Romeinse leiders probeerden de Joden schrik aan te jagen om hen op die manier te dwingen zich over te geven. De gevangenen die zich verzetten, werden vóór de stadsmuren geselsd, gemarteld en gekruisigd. Elke dag werden er zo honderden ter dood gebracht en dit afschuwelijke werk duurde zó lang dat er op den duur in het dal van

Josafat en op Golgotha zoveel kruisen stonden, dat men er nauwelijks tussendoor kon lopen. Op deze vreselijke manier ging de verwensing die door de Joden voor de rechterstoel van Pilatus was geuit, “Laat Zijn bloed maar komen over ons en over onze kinderen!”, in vervulling (Mattheüs 27:25).

Titus had graag een einde willen maken aan deze verschrikkelijke gebeurtenissen om Jeruzalem voor de totale ondergang te redden. Hij werd met afschuw vervuld toen hij de lichamen van de doden op hopen in de dalen zag liggen. Als in vervoering keek hij van de top van de Olijfberg naar de prachtige tempel en gaf het bevel dat geen enkele steen daarvan mocht worden aangeroerd. Voordat hij zich meester probeerde te maken van dit bolwerk deed hij een ernstig beroep op de Joodse leiders hem niet te verplichten de heilige plaats met bloed te verontreinigen. Als ze die plaats wilden verlaten om ergens anders slag te leveren, zou geen enkele Romein de heiligheid van de tempel schenden. Josephus zelf trachtte hen met welsprekendheid tot overgave te bewegen ten einde zichzelf, hun stad en hun tempel te sparen. Maar zijn woorden lokten bittere vervloekingen uit. Toen hij, hun laatste menselijke middelaar, daar stond te pleiten met hen, suisden werpspiesen hem tegemoet. De Joden hadden de smeekbeden van Gods Zoon verworpen en nu verergerden de vermaningen en smekingen hun hardnekkigheid om tot het einde toe vol te houden. De pogingen van Titus om de tempel te sparen waren tevergeefs. Iemand die groter was dan hij had gezegd dat er geen steen op de andere zou worden gelaten.

De blinde halsstarrigheid van de Joodse leiders en de afgrijselijke misdaden die waren gepleegd in de belegerde stad, wekten de afschuw en verontwaardiging van de Romeinen op en daarom besloot Titus tenslotte de tempel stormenderhand in te nemen. Hij bepaalde echter dat de tempel indien mogelijk van verwoesting gespaard moest blijven. Maar zijn bevelen werden niet opgevolgd. Toen hij zich voor de nacht in zijn tent had teruggetrokken, deden de Joden vanuit de tempel een uitval op de Romeinen. Tijdens deze strijd wierp een soldaat een brandende fakkel door een opening in het voorportaal en in een ommezien van tijd stonden de met cederhout betimmerde vertrekken rondom de tempel in lichterlaaie. Titus kwam in allerijl naar de plaats, gevolgd door zijn generaals en legioensoldaten en gaf de soldaten het bevel het vuur te blussen. Men volgde zijn bevel niet op. In hun woede wierpen de soldaten brandend hout in de vertrekken die grensden aan

de tempel en doodden velen die daar een schuilplaats hadden gevonden met het zwaard. Het bloed stroomde als water langs de tempeltrappen. Duizenden en nogmaals duizenden Joden kwamen om. Boven het krijgsgewoel hoorde men stemmen die riepen: “Ikabod” - de heerlijkheid is niet meer.

Titus kon de woede van de soldaten onmogelijk bedwingen; hij trad binnen met zijn officieren en zag het interieur van het heilige gebouw. De pracht vervulde hem met verbazing en daar de vlammen nog niet tot de heilige plaatsen waren doorgedrongen, deed hij een laatste poging om ze te redden; hij sprong naar voren en gaf de soldaten het bevel de verdere verspreiding van de vuurzee tegen te houden. De hoofdman Liberalis probeerde met zijn officiersstaf gehoorzaamheid af te dwingen, maar zelfs de eerbied voor de keizer kon de blinde woede tegen de Joden, de hevigheid van de strijd en de onverzadigbare begeerte tot plunderen niet in bedwang houden. De soldaten zagen alles om zich heen schitteren van goud, dat door het wilde licht van de vlammen een verblindende glans kreeg; ze dachten dat er onvoorstelbaar veel schatten in het heiligdom waren verborgen. Een soldaat wierp ongemerkt een brandende fakkel tussen de scharnieren van de deur: in een oogwenk stond het hele gebouw in vlammen. De officieren moesten zich terugtrekken door het verblindende vuur en de verstikkende rook en het prachtige bouwwerk werd aan zijn lot overgelaten.

Het was een verbijsterend schouwspel voor de Romeinen - hoeveel te meer voor de Joden! De hele top van de heuvel die boven de stad uitstak, gloeide als een vulkaan. Het ene gebouw na het andere stortte met veel gedruis in en werd verzwolgen in de laaiende afgrond. De cederhouten daken waren één vuurzee. De vergulde torens waren als roodgloeiende pieken; de torens van de poorten stuwden hoge vuur- en rookzuilen naar omhoog. De omliggende heuvels kregen een lichtglans; men kon donkere groepen mensen zien staan die met een vreselijke angst naar het voortschrijden van de verwoesting keken; op de muren en hoogten van de bovenstad waren er zeer vele gezichten, sommige bleek van de angst der wanhoop, andere met een grijns van machteloze wraak. Het geschreeuw van de Romeinse soldaten terwijl ze heen en weer liepen en het gekerm van de opstandelingen die in de vlammen omkwamen, werden gemengd met het brullend geraas van de brand en het donderend geluid van de instortende balken. De echo's van de

bergen beantwoordden of weerkaatsten de kreten van de mensen op de hoogten; langs de muren weerklonken het geweën en de jammerklachten; mannen die stervende waren van de honger spanden hun laatste krachten in om een kreet van angst en vertwijfeling te slaken.

“De slachting binnen de muren was nog vreselijker dan de tonelen die zich buiten afspeelden. Mannen en vrouwen, oud en jong, opstandelingen en priesters, zij die vochten en zij die om genade smeekten, werden zonder onderscheid neergemaaid. Het aantal mensen dat gedood werd lag hoger dan dat van hun moordenaars. De Romeinse soldaten moesten over hopen dode mensen heen stappen om de uitroeiing voort te zetten” (Milman, *The History of the Jews*, b.16).

Na de verwoesting van de tempel viel de hele stad spoedig in handen van de Romeinen. De Joodse leiders verlieten hun onneembare torens en Titus vond ze geheel verlaten. Hij bekeek ze met verbazing en verklaarde dat God ze in zijn handen had gegeven, want geen enkel oorlogstuig, hoe krachtig ook, had iets kunnen uitrichten tegen deze geweldige vestingen. Zowel de stad als de tempel werden met de grond gelijk gemaakt en de grond waar de tempel had gestaan werd “als een akker omgeploegd” (Jeremia 26:18). Tijdens het beleg en in de slachting die erop volgde, werden meer dan één miljoen mensen gedood; de overlevenden werden als gevangenen weggevoerd, als slaven verkocht, naar Rome gebracht om de triomfantelijke intocht van de overwinnaars op te luisteren, voor de wilde dieren geworpen in de arena’s of als dakloze zwervers verstrooid over de hele wereld.

De Joden hadden hun eigen boeien gesmeed; ze hadden de beker der gramschap voor zichzelf gevuld. In de totale ondergang die hun als volk ten deel viel en in al de ellende die zij ondergingen bij de verstrooiing, maaiden ze wat ze met eigen handen hadden gezaaid. In dit verband heeft de profeet gezegd: “U heeft uzelf vernietigd, Israël”; “want u bent gestruikeld door uw ongerechtigheid” (Hosea 13:9;14:2). Hun ellende wordt vaak voorgesteld als een straf die hen trof door een bevel dat rechtstreeks van God kwam. Zo probeert de aartsbedrieger zijn eigen werk te verdoezelen. Door hun hardnekkige verwerping van Gods liefde en barmhartigheid waren de Joden er zelf de oorzaak van dat God zijn beschermende hand van hen wegtrok waardoor Satan naar willekeur over hen kon heersen. De afschuwelijke wreedheden die werden bedreven bij de verwoesting van Jeruzalem zijn een bewijs van Satans wrekende macht over hen die zich door hem laten beheersen.

Wij kunnen niet beseffen hoeveel wij Christus verschuldigd zijn voor de vrede en bescherming die we genieten. Dankzij Gods beschermende hand komt de mensheid niet helemaal onder Satans heerschappij. De ongehoorzamen en ondankbaren hebben vele redenen tot dankbaarheid voor Gods genade en lankmoedigheid bij het beteugelen van de wrede, kwaadaardige macht van de Boze. Maar wanneer de mens de grens van Gods geduld overschrijdt, laat God de teugels los. God staat niet tegenover de zondaar als de uitvoerder van het vonnis op de overtreding, maar Hij laat degenen die zijn genade verwerpen aan hun eigen lot over om te oogsten wat ze gezaaid hebben. Iedere lichtstraal die wordt verworpen, iedere waarschuwing die wordt afgewezen of niet in acht wordt genomen, iedere hartstocht waaraan men toegeeft, iedere overtreding van Gods wet, is een zaad dat gezaaid wordt en dat zeker zijn oogst zal opleveren. Als de zondaar zich voortdurend tegen Gods Geest verzet, wordt de Geest tenslotte teruggetrokken en dan is er geen macht meer om de boze hartstochten van de ziel in te tomen en is er geen bescherming meer tegen de boosaardigheid en vijandschap van Satan. De verwoesting van Jeruzalem is een vreselijke en ernstige waarschuwing voor allen die het aanbod van Gods genade geringschatten en zich verzetten tegen het pleiten van Gods barmhartigheid. Er is nooit een overtuigender bewijs geleverd van Gods haat tegen de zonde en van de gewisse straf die de schuldigen zal treffen.

De profetie van Christus over de oordelen die Jeruzalem zouden treffen, zal nog op een andere manier worden vervuld. Deze verschrikkelijke verwoesting is daar slechts een zwakke afschaduwing van. Het lot van de uitverkoren stad kondigt de ondergang aan van een wereld die Gods barmhartigheid heeft verworpen en zijn wet met voeten heeft getreden. De geschiedenis van de menselijke ellende die de aarde heeft meegemaakt in haar lange eeuwen van misdaad is somber. Men wordt bedroefd en duizelt wanneer men daarover nadenkt. De gevolgen van het verwerpen van Gods gezag zijn vreselijk geweest. Maar een nog somberder schouwspel wordt ons beschreven in de openbaring van de toekomst. De gebeurtenissen van het verleden - de lange aaneenschakeling van opstanden, conflicten en revoluties, “toen elke oorlog van strijders met geweld plaatsvond en de soldatenkleding in het bloed gewenteld werd” (Jesaja 9:4 sv) - wat zijn die vergeleken met de verschrikkingen van de tijd wanneer de beteugelende Geest van

God volledig van de ongelovigen zal worden weggenomen en er geen paal en perk meer zal worden gesteld aan de uitbarsting van menselijke driften en de duivelse toorn. Dan zal de wereld als nooit tevoren de gevolgen van Satans heerschappij kunnen zien. Maar te dien dage zal Gods volk zoals in de tijd van Jeruzalems verwoesting worden bevrijd, “ieder die ten leven is opgeschreven” (Jesaja 4:3). Christus zei dat Hij zou terugkomen om zijn getrouwen tot zich te nemen: “En dan zullen al de stammen van de aarde rouw bedrijven en zij zullen de Zoon des mensen zien, als Hij op de wolken van de hemel komt met grote kracht en heerlijkheid. En Hij zal Zijn engelen uitzenden onder luid bazuin-geschal, en zij zullen Zijn uitverkorenen bijeenbrengen uit de vier windstreken, van het ene uiterste van de hemelen tot het andere uiterste ervan” (Mattheüs 24:30-31). “En dan zal de wetteloze geopenbaard worden. De Heere zal hem verteren door de Geest van Zijn mond en hem tenietdoen door de verschijning bij Zijn komst” (2 Thess. 2:8). De ongelovigen vernietigen zichzelf, zoals Israël in het verleden; ze gaan ten onder aan hun eigen ongerechtigheid. Door een zondig leven hebben ze zich zodanig van God vervreemd en is hun natuur zó ontaard door het kwaad, dat de openbaring van zijn heerlijkheid voor hen een verterend vuur is.

De mensen moeten erop letten dat ze de les die voor hen besloten ligt in de woorden van Christus niet vergeten. Zoals Hij zijn discipelen waarschuwde voor de verwoesting van Jeruzalem en hun een teken gaf voor de naderende ondergang, zodat ze zouden kunnen ontsnappen, heeft Hij ook de wereld gewaarschuwd voor de dag van de uiteindelijke verwoesting en heeft Hij de mensen tekenen gegeven die het naderen van de dag aankondigen, zodat allen die dat willen de komende gramschap zullen kunnen ontvluchten. Jezus zegt: “En er zullen tekenen zijn in zon, maan en sterren, en op de aarde benauwdheid onder de volken” (Lukas 21:25; Mattheüs 24:29; Markus 13:24-26; Openbaring 6:12-17). Zij die deze voortekenen van zijn komst zien, moeten “weten dat het nabij is, voor de deur” (Mattheüs 24:33). “Wees dus waakzaam!”, luiden zijn waarschuwende woorden (Markus 13:35). Zij die de waarschuwing in acht nemen, zullen niet in duisternis worden gelaten, zodat die dag hen onverwachts overvalt. Maar voor hen die niet zullen waken zal het zo zijn “dat de dag des Heren komt, als een dief in de nacht” (1 Thessalonicenzen 5:2-5).

De wereld is nu niet méér geneigd om de boodschap voor deze tijd aan te nemen dan de Joden, die ook niet wilden luisteren naar de waarschuwing van Jezus in verband met Jeruzalem. De dag des Heren zal voor de ongelovigen altijd onverwachts komen. Wanneer het leven doorgaat met zijn sleur van elke dag, wanneer de mensen geheel opgaan in genoegens, zaken, reizen en geld verdienen, wanneer godsdienstige leiders de vooruitgang en verbetering in de wereld verheerlijken en de mensen in slaap worden gesust door een valse zekerheid, dan zal zoals de dief die te middernacht inbreekt in het onbewaakte huis, de plotselinge vernietiging komen over de onverschilligen en ongelovigen “en zij zullen het beslist niet ontvluchten” (1 Thessalonicenzen 5:3).